

PAPER DETAILS

TITLE: Dis Ticaretin Türk Ekonomisi İçindeki Yeri

AUTHORS: Attila KARAOSMANOGLU

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/37612>

İKTİSAT ve MALİYE

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİND

Dr. Attilâ KAL

GİRİŞ:

Az gelişmiş memleketlerde dış ticaret sektörünün memketlere nispetle daha fazladır. Bu hükmün çeşitli dır. Bunların en başta gelenlerinden biri, dış ticaretin leketlerde milli hasıla veya milli harcamalar içinde ger memleketlere nispetle daha önemli bir yer tutmasıdır. az gelişmiş memleketlerin iktisadi bütünlüğe gelişmi çok daha uzakta olmalarıdır. Bu yüzden birçok az gel sermaye malları yanında çeşitli mamul istihlâk mallarını larde gıda maddelerini ithal etmek mecburiyetindedir. careti az gelişmiş memleketler bakımından daha hayat maktadır.

✦ Pek çok zamanlar az gelişmiş memleketlerin belli kapasitelerini o yılki gelirlerinin mikdarı (yani ihrac Onun için dış ticaretteki oynamalar az gelişmiş memle önemli bir durum kazanırlar. Az gelişmiş memleketler seviyesi üzerinde sermaye terakümü için ayrılabilcek g 1. Bununla ihracat gelirlerindeki oynamalar doğru

ettiği bir noktanın hatırdan çıkarılmaması gerekme-
şekilde bir yoruma tabi tutulacaksa bile bu yolla
döviz miktarının arttığını ve bunun sermaye tera-
kânını verdiğini söylemek mümkündür. Yoksa ticaretin
gelişmesi otomatik bir sermaye terakümü olacağı

Ticaret hadlerinin önemi böyle ifade edilince
ticaret hadlerinin durumunu tâyin eden
de biraz durmak gerekir.

① *Önce bu tip memleketlerdeki talep şartlarını*

Az gelişmiş memleketlerde marjinal ithal tem-
miş memleketlere nispetle fazladır. Yani ufak gelir
lebinde önemli yükselmelere sebep olur. İthal tem-
sinin sebebi, üzerinde durulacak bir konudur. Çün-
az gelişmiş memleketlerin kalkınma hızı da tesiretr
zının da meseleye dahil edilmesi, ticaret hadleri
lanmasında yeni bir unsurun hesaba katılması sonu-
saba katılması halinde şöyle bir sonuca varılır: Bir
hızı ne kadar fazla olursa ithal talebi o kadar yükse-
binin kuvvetli olması az gelişmiş memleketi pazarlı-
zayıflatacağı için ticaret hadleri aleyhte gelişme t-

Talebin kompozisyonu da üzerinde durulacak
gelişmiş memleketlerde bariz bir şekilde mevcut ola-
müessesesi, ithalat imkânları arttıkça bu imkânla-
şekilde lüks istihlâk eşyaları için kullanılması yolu-

İthal kalemleri ededinin kabarmış olması, ü-

hisselerini iddia edip alabilecek bir vaziyette değildir. Çi potansiyel işgücü ordusu vardır. Bu sebeple prodüktiv düşmesine sebep olabilir. Tabii bu hal ticaret hadlerini az gelişmiş memleketlerin aleyhine gelişmesi veya prod farkından bu memleketlerin istifade edememeleri manadır.

Az gelişmiş memleketlerin dış ticaret sektörü ile ana hatları ile böylece ifade ettikten sonra Türkiyenin rik yapıya uygun olarak inceliyebiliriz.

TÜRKİYENİN DIŞ TİCARETİ :

Az gelişmiş memleketlerin dış ticaret şartları ile ana hatları ile böylece belirttikten sonra Türkiyenin d leket ekonomisi içindeki yerini ve kalkınma gayretlerinin larında meydana getirdiği değişiklikleri incelemeye geç çalışmanın Türkiye ile ilgili kısmı bazı hususi güçlükler dir. Dış ticaret kontrolları çalışmanın kilit noktasını değişkenlerin ve katsayıların (elâstikiyetler ve marjinal hesaplanmasını imkânsız hale getirmektedir. Bununla lerin müessesesevi faktörler olduğunu kabul ederek b yapılması mümkündür. Aşağıda bazı basitleştirici faraz ticaret şartlarını incelenmesiyle ilgili bir deneme yapı

Dış Ticaretin Milli Ekonomi içindeki yeri :

Bu başlık altında ilk incelenecek husus olarak ha gelir, ithalatın ise milli harcamalar içindeki öneminin melerinin yönünün ve sebeplerinin incelenmesi gelmelidir.

İhracatın Milli Gelir içindeki hissesindeki değiş

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDEKİ

Tablodaki rakamlara göre ihracatımızın Milli Gelirdeki payı % 6.5 tir. 1952 den itibaren ihracatın milli gelirdeki payı sürekli düşmektedir. Değişmeler küçük ve büyük düşmeler halinde görünmesinde fiyat münaseletleri rolü olabilir. Tablodaki Milli Gelir ve İhracat rakamları verilmektedir. İhracatın Milli Gelir içindeki hissesinin azalması dahili fiyatların ihracat fiyatlarından daha büyük düşmeler rolü olabilir. Bu olmadığı takdirde azalmayı ihraç mallarının dünya talebinin gittikçe düşmesiyle veya enflasyonun artması yüzünden ihraç edilebilir mallarımızın azalması gerekmektedir. Bu yıllarda dünya talebinde büyük düşüşleri göz önünde bulundurarak ihracatın milli gelir içindeki payında fiyat artışları farkının ve dahili istihlak artışları kabul edilebilir. Her iki rakam serisini de sabit fiyatlarla hangi tesirin daha kuvvetli olduğunu bulmak düşündür. Sabit fiyatlarla milli gelir rakamlarını almak ve bu seriyi indeksleri ile deflasyona tabi tutulmuş ihracat değerleriyle mukayese etmek gerekmektedir. Mevcut ihracat endeksleri kullanılarak mukayese yapılmaktadır. Böyle bir mukayeseyi tam olarak yapmak için le getirmektedir. Dahili fiyatlardaki esas önemli artışlar son yıllarda olmuştur.

İthalatın Milli Harcamalar içindeki önemini tespit etmek için münasebete bakılabilir. Aşağıdaki tablo (Tablo 2) ithalatın harcamalar içindeki önemini göstermektedir :

TABLO 2

(Mil. T. L.)

(Mil. T. L.)

edilmesinde bu devre sırasında ithalatın esas itibariyle rı ile (1 Dolar = 2.80 TL). ifade edilmiş olması düşündür. Her ne kadar anlaşmalı ticaret için döviz rayiçle harcamaları sabit fiyatlarla ithalatı ise cari fiyatlarla yapılacak hata, herikisini de cari veya her ikisini de saplama yüzünden yapılacak hatadan daha küçüktür. için kısmi bir deflasyon yapılması düşünülebilir ise c lumatla buna imkân yoktur.

1952 den sonraki yıllarda ithalatın milli harcam de ihracatın milli gelir içindeki hissesi ile paralel ola rülmektedir. Paralellige rağmen ithalatın nisbi ön fazladır. Paralel azalmayı izah etmek için ihracatla it siyonel bir münasibet olduğunu düşünmek ve ihraca ise tabi değişken olarak kabul etmek bir hal şekline etmektedir. Burada dikkati çekebilecek bir nokta ih azalmaların aynı yıllara isabet etmesidir. Normal ola bir zaman aralığı olması gerektiği düşünülebilir ise d tiyatlarının tükenmesi ve kredi imkânlarının daralması küçük zaman araları ile hareket eder hale getirmiş ola

Tabloda ortalama ithal nispetinin % 10.4 olduğu peti ortalama ithal temayülü olarak düşünmemek ge talama ithal temayülünün hesaplanabilmesi için harc rakamlarına ihtiyaç vardır. Harcanabilir şahsi gelir n tın devlet istihlak ve yatırımları ile ilgili kısmı çıkarı ithalat rakamları ile mukayese edilmesi gerekmektedir temayüllerinin hesaplanabilmesi için en önemli şart s

mektir. Bunun için önce ithalatımızın büyük grup baka lım : (Tablo. 3).

TABLO 3

Yıllar	Yatırım Mad.	%	İstihlak Mad.	%
1948	342.2	39.2	190.7	24.
1949	343.7	42.3	165.8	20
1950	368.0	46.0	164.7	20.
1951	483.8	43.0	279.2	24
1952	786.0	50.5	343.3	22
1953	775.6	52.0	295.2	19
1954	710.0	53.0	262.3	19
1955	756.3	54.3	204.2	14
1956	663.4	58.2	126.9	11
1957	484.0	43.5	136.5	12

İleride ithalat kompozisyonu üzerinde ayrıca duru ş u kadarını söylemekle yetinelim; Görüldüğü gibi rım maddeleri ithalatı ithalatımız içinde en önemli lo yatırım imkânlarımızın ne kadar büyük bir kısm ı nın için kullanılmakta olduğunu ve bunun ne

TABLO : 4.

YILLAR	G. S. M. H. Sabit Fiyatlarla Milyon (T.L.)	G. S. Yatırımlar Sabit Fiyatlarla (Milyon T.L.)	İstihlak (Milyon (T.L.))	İthal edilen istihlak mal- ları ve ham maddeler (Milyon T.L.)
1948	9 153	1 020	8 353	468
1949	8 165	951	7 332	469
1950	9 457	1 168	8 363	432
1951	10 896	1 501	9 636	642
1952	11 839	2 009	10 360	740
1953	13 149	1 889	11 704	715
1954	11 957	2 149	9 306	629
1955	12 872	2.219	11 259	637
1956	13 747	2 073	12 040	477
1957	14 441	1 867	12 844	627

Yukarıdaki tabloda Gayrı Safi Milli Hasıla 100) alınmış, Gayrı Safi Yatırım Değerleri bir c sabit fiyatlara irca edilmiştir. Bu G. S. Yatırım d çıkarılmış buna dış kaynaklar ilâve edilerek yek İthal edilen istihlak mallarının yekun istihlak saplanırken ithal edilen istihlak malları ve ham laa edilmiştir. Buna sebep İstatistik Genel Mü maddeler grubu olarak gösterilen grubun esa

rinin ayrı ayrı hesaplamasını yapmış olsa idik istihlak içinde çok önemsiz bir yer tuttuğunu görecektik.

Yukarıdaki tablo ile ondan bir evvelki tablonun yatırım maddeleri ithalatı ile ilgili enteresan bir noktayı sebep olmaktadır. 1957 yılı müstesna olmak üzere, 1958 yılı ithalatımız içindeki yatırım maddelerinin hissesi devamlı artmıştır. Halbuki genel yatırımlar içinde ithalatın hissesi düşmüş ve bunun dışındaki yıllarda oynamalar değişmeler büyük bir ihtimalle muhtelif yıllardaki yatırımlarının farklılığından ileri gelmektedir.

Dış Ticaretin Kompozisyonu :

Dış ticaret kompozisyonunun incelenmesi hem endüstrinin bulunması bakımından hem de dış ticaret hareketlerinin sebeplerinin açıklanabilmesi bakımından önem göz önünde bulundurarak ihracat ve ithalatın kompozisyonlarının değişmelerini inceliyelim.

İhracatın kompozisyonu ;

İhracat kompozisyonu ile ilgili olarak verdiğimiz (Tablo 5) ihracatımız on grup halinde incelenmektedir. Her grubun umumi ihracat değeri içindeki yüzdesi ve girdiği gösterilmiştir.

Her guruptaki iki sütuna bakarak gurubların o gurubun nasıl oynadığı hakkında bir fikir edinilebilir, fakat bu fikir vermek doğru olmaz. Çünkü ortalama gurub fiyatlarının yükselmesi ihracat fiyatlarında bir inme veya yükselme

T A B L O : 5.

Yıvanlar hayvanı maddeler Ton	Orman mahsulleri		Tohumlar		Sınai ham maddeler ve Bitkiler		Madenler		Mamuller ve Yarı mamuller		Diğer ihrac maddeleri	
	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton	%	Ton
28,722	1.0	16,035	8.8	72,318	46.4	134,161	5.6	344,814	3.0	40,896	0.5	31,393
25,427	0.6	13,020	4.1	53,408	54.0	161,646	6.5	400,860	2.0	58,674	0.4	50,667
23,040	1.0	21,101	2.7	50,742	58.0	186,164	5.8	404,681	2.5	75,188	0.3	2,103
20,987	1.1	32,711	3.3	64,184	54.2	171,722	10.0	675,842	3.4	77,953	0.5	83,636
23,634	0.8	26,241	2.4	60,134	40.1	160,791	13.4	1054,771	2.4	103,378	0.5	84,929
22,484	0.5	18,485	2.5	82,528	46.1	213,493	12.3	915,367	2.6	138,783	0.3	2,579
19,804	0.3	9,380	0.7	9,373	45.9	160,712	0.0	617,917	3.3	127,551	0.4	4,029

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDEKİ YERİ

Artma yönünde belirli bir hareket gösteren tek gruptur. Hem ihracat değeri içindeki hissesinde hem de miktarlarında artmalar görülmektedir. Fakat bu artışlar çok karlı olmamıştır.

İhracat grupları içinde en büyük kararsızlıkları gösteren grup budur. İncelediğimiz devre içinde ihracat değeri 0.7 den 24.5 e kadar değişimler göstermiştir.

İncelenen devrede ihracat içinde en önemli yerleri sanayi ham maddeler ve bitkiler, meyve ve sebzeler, madenler ve bunların müstahzarları gruplarıdır.

İthalatın Kompozisyonu ;

Endüstrileşme prosesine giren memleketlerde bu grupların ihracat kompozisyonunda ihracat kompozisyonuna nispeten kısa zamanda ortaya çıkar.

Yukarıda ithalatın milli ekonomi içindeki yerini inceleyerek maddeleri ithalatının ithalatımız içindeki hissesinin ne olduğunu ve bu önemli istihlak malları aleyhine olarak geliştiğini görmüştük. İthalat kompozisyonunun nasıl bir gelişme gösterdiğini yakından görmek için OEEC'nin kullandığı on gruplu bir sınıflandırmaya ederek ithalatımızı gruplara ayırabiliriz. (6). Tablo 6 genel ithalât içindeki yüzdeler olarak görülmektedir.

TABLO : 6.

Yıllar	I	II	III	IV	V/VI	VII	VIII
1949	4.55	12.72	12.51	17.32	5.21	5.21	12.51

$$Y_1 = 14.784 - 0.099 x$$

$$Y_2 = 5.731 - 0.030 x$$

$$Y_3 = 16.240 - 0.087 x$$

$$Y_4 = 17.327 + 0.913 x$$

$$Y_{5,6} = 6.147 + 0.133 x$$

$$Y_7 = 8.595 - 0.097 x$$

$$Y_8 = 18.022 - 0.267 x$$

$$Y_9 = 12.395 - 0.054 x$$

Trend formüllerine bakıldığında guruplarda çok belirli trendler göstermedikleri görülmektedir. Ketinin mevcudiyetini gösteren guruplar, artan vasıtaları gurupları ve azalan yönde de tekstil vardır. Burada trend formülünün hesaplanması ta ihtimalinden hemen bahsedilmesi gerekmektedir. Usulüne göre yapılan bu hesaplamada başlangıç len ağırlık fazladır. Serinin ortasında veya başı noktada başlayan hareket açık olarak görünmez teşkil eden kimyevi maddeler gurubunda 1941 yan sarih bir azalan trend yukarıdaki denklem durum göz önüne alınarak guruplarda 1948 den leri daha sarih bir şekilde görmek üzere Tablo 6 loya baktığımızda şunları görmekteyiz. Gıda kararsızlıklar göstermektedir. Bu gurubun uzun bakıldığında bir devrevi hareketin mevcudiyet ler görülmektedir. Bütün guruplar içinde bu böyle bir görünüşe sahip olan yegane gurup b

tedir. Kimyevi maddeler ve bununla ilgili mamur çok karakteristik bir gelişme olmuştur. 1941 den itibaren vamlı azalmalar göstermiştir. Tabloya aldığımız dev son iki yıl müstesna gurubun ithalat içindeki hisse devam etmiştir. Bunu yerli sanayiinin gelişmiş olması hatalı olmayabilir. Son iki yılda gurubun genel ithalat artmış olmasında bilhassa gübreler ve anorganik kalemelerindeki artışlar rol oynamış görünmektedir.

Gösterdiği gelişmeler bakımından ilgi çekici bir grup bir gurup tekstil gurubudur. Bu gurupta devam görülmektedir. Eğer tekstil gurubu ham maddeler ayrı ayrı incelenebilseydi belki de tekstil mamur tekstil ham maddelerinden çok daha süratli bir azalmaya cektir.

Doğrudan doğruya istihlake giden mamul maddeler kuzuncu gurupta da sarik bir azalma temayülü görülmektedir.

Gelişme gayretlerinin dış ticaret kompozisyonunu böyle kısaca gördükten sonra ithalat ve ihracat gelişmelerinin incelenmesine geçebiliriz.

İhracat ve İthalat İndeksleri :

Dış ticaret indekslerinin incelenmesi bize hem dış ticaretteki hacim ve fiyat gelişmeleri hakkında bir fikir edinmek için hadlerinin nasıl geliştiğini incelememize imkân ve kolaylık sağlar.

Elimizdeki istatistikleri değerlendirebilmek ve dış ticaretin tâtmin edebilmek için bunların hangi esaslar üzerine kurulduğunu bilmek gerekir.

lerini olduğu gibi alıp ithalat için yeni bir indeks yeni ithalat indeksi de 1955 e kadar uzanmakla birinci seri indeksinden daha fazla güvenilir bir indekstir. Bu bir tasnife dayanmaktadır. Eski indekste kaplam altına düşmekte olduğu halde bu indekste kaplam üstündedir. Sadece birkaç yılda % 90 ın altına inenlerde da % 85 in üzerindedir. Guruplarının homojenliği ki indeks biraz daha üstün ise de kaplamının geneli güvenilir yapmaktadır.

İndekslerin mahiyetleri hakkındaki bu kısa izah melerine geçebiliriz.

İhracat İndeksleri :

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, burada inceleme Konjonktür Dairesi tarafından hazırlanan serilerden 1936-1955 na kadar uzanmaktadır. Fakat biz yirmi yıllık bir seriyi re 1936 - 1955 arasını alacağız. Tablo 7 de ihracatları görülmektedir ;

TABLO : 7

Yıllar	Hacim	Birim Değer İndeksi <i>laspeyres</i> Sabit Ağırlıklı D
1936	82.4	101.8
1937	87.1	110.9
1938	100.0	100.0
1939	91.2	96.4
1940	70.0	110.0

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDEKİ

Bu serilerdeki her yıl rakamının bir önceki yıla gö-
lerini bir çokluk dağılımı (frequency distribution) hali-
lo 8'e ulaşmaktayız ;

TABLO : 8

Yıldan yıla değişme %	Hacim	Birim Değer İn- Sabit ağır. De
0 — 9.9	8.	7
10 — 19.9	6	9
20 — 29.9	3	1
30 — 39.9	2	2
40 — +	—	—

Bu tablonun hazırlanmasından maksat hem bu se-
tikleri hakkında fikir sahibi olmak, hem de giriş kıs-
memleketlerle ilgili olarak ileri sürdüğümüz bir faraz-
yapmaktır. Hatırlanacağı gibi, az gelişmiş memleketler-
hacimlerindeki oynamaların ithalat hacim ve bilhassa
namalardan daha az olduğu faraziyesi üzerinde durmu-
lerinin karakteristiklerini inceledikten sonra bu muka-
ceğiz.

Aynı serilerdeki standart sapmaların hesaplanması-
lerdeki oynamalar hakkında bilgi edinebiliriz. Seriler-
standart sapmaları şöyledir ;

Birim Değer İndeksleri

Hacim	Sabit Ağırlıklı	Değiş
Ortalama Stand S	Ortalama Stand S	Ortalama

olur. Bilindiği gibi, sabit ağırlıklı indekste dalgalanması artış veya azalışların fiyat değişmelerinden dolayı daha büyük değişmeler görünmesi veya kompozisyon değişmelerinden ileri geldiği

İthalat İndeksleri :

Yukarıda da işaret edildiği gibi burada esas olarak Konjonktür Dairesi İndeksi olmayıp ayrıca bir indeks serisidir. Konjonktür Dairesi İndeksleri üzere Tablo 9. da Konjonktür Dairesi İndeksleri (Y. İ.) bir arada gösterilmişlerdir :

TABLO : 9

Yıllar	Hacim		Birim Değer Sabit Ağırlıklı	
	K. İ	Y. İ	K. İ.	Y.
1936	65.8	75.94	133.9	110.0
1937	77.8	83.10	97.9	95.9
1938	100.0	100.00	100.00	100.0
1939	82.3	87.78	98.3	91.4
1940	36.3	38.06	124.4	103.8
1941	29.3	32.73	168.6	153.0
1942	47.8	50.64	268.5	237.0
1943	48.2	52.37	347.2	259.7
1944	39.8	42.34	354.6	293.8
1945	39.9	41.99	201.8	215.9

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDE

olan yirmi yıllık devrenin ilk kısımlarında birbirlerinin malar gösterdikleri halde sonraları bu durum değişim tamamen zıt oynamalar göstermektedirler. Bu durum si tarafından kullanılan örneklemenin, bilhassa devr çok manidar bir örnekleme olmadığını ortaya koyma

İthalat ile ilgili indeksleri de ihracat indekslerini de incelersek şunları görmekteyiz :

Yıldan yıla değişme yüzdelerinin çokluk dağılım rülmektedir;

TABLO : 10

Yıldan yıla değişme %	Birim Değer İnde		
	Hacim	Sabit Ağır.	Değişen
0 — 9.9	7	8	7
10 — 19.9	5	5	6
20 — 29.9	3	2	2
30 — 39.9	2	4	4
40 — +	2	—	—

Serilerin Standart sapmaları ve ortalamaları ise şöyledir

		Birim Değer İnde		
Hacim		Sabit Ağırlıklı		De
Ortalama	Stan. S.	Ortalama	Stan. S.	Or
121.87	98.91	307.48	152.40	29

Serilerin trend denklemleri şöyledir:

İhracatta : Hacim indeksinde yıldan yıla oynama gösteren çokluk dağılımında mod % 0 - 9.9 gurubunda, değişen ağırlıklı indekslerde % 10 - 19.9 gurubundadır.

İthalatta : Bütün indekslerde mod % 0-9.9 guru
diğer hiç bir seride yıldan yıla % 40 dan fazla değışiklik
ithalat hacim indeksinde % 40 dan fazla değışme olan

Mod karakteristiklerine bakılırsa, ihracat birim c
dan yıla dalgalanmalar ithalat birim değerlerindeki
daha büyüktür. Bu durum giriş kısmında söylediğimize

Standart sapmalar bakımından indeks serilerinin neler olduklarını incelersek vardığımız netice şudur : (Buradan alınarak standart sapmalar hesaplanmıştır).

Standart sapması en büyük olan seri ithalat hacmi düşük olan seri ihracat hacmi serisidir (32.3). Birim de sabit ağırlıklı ihracat serisi için (48.1), ithalat serisi için ağırlıklı indekslerde ihracat için (49.4), ithalat için (47.

İndeks serilerinin trend denklemlerini ve trend doğrularını incelersek şunları görüyoruz;

Serilerin hepsi yükselen trendler göstermektedir. İlk trend ihracat hacim indeksinin trendidir. Ondan sonra deoksi, gelmektedir. Fakat aralarında oldukça büyük farklar vardır. İlk trend ihracat hacim indeksinin trend eğimi 1.943, ithalat hacim indeksinin trend eğimi 5.705 tir). Sabit ağırlıklı ithalat ve ihracat indekslerindeki eğimlere gayet yakın, değişen ağırlıklı indekslerde ihracat trend eğimi ithalat indeksinin eğiminden daha fazladır.

DIŞ TİCARETİN TÜRK EKONOMİSİ İÇİNDEKİ

TABLO : 11

Yıllar	Net Ticaret Hadleri	Gros Ticaret Hadleri
1936	91.94	92.16
1937	115.64	95.41
1938	100.00	100.00
1939	105.37	96.25
1940	105.91	54.37
1941	87.30	51.54
1942	91.56	75.92
1943	126.02	83.13
1944	123.09	86.23
1945	144.96	80.13
1946	113.93	83.57
1947	100.93	116.20
1948	86.19	112.74
1949	85.52	117.58
1950	106.59	146.61
1951	104.64	165.61
1952	95.74	183.78
1953	100.85	159.96
1954	98.15	170.35
1955	124.95	229.23

Muhtelif Ticaret Hadlerini gösteren bu tabloyu in

sındaki hacim (quantum) münasebetlerini, Gelir 7
halat kapasitesindeki gelişmeleri göstermektedir.

Serilerin Trendleri şöyledir;

Net Ticaret Hadleri için $Y = 105.4$

Gros Ticaret Hadleri için $Y = 115.0$

Gelir Ticaret Hadleri için $Y = 99.2$

Eğimi en fazla olan trend denklemi Gros ticar
dır. Bu durum incelenen yirmi yıllık devrede Gros
lirli bir şekilde lehimizde gelişme göstermiş olduğu
dır. Bu hâdisenin izahı pek zor değildir. Sebep ith
için mevcut seriye dayanarak ileriye doğru projeksi
rekmeğdir. Çünkü ticaret açığının ilelebet devam
Hadleri bakımından daima lehte şartlar elde edil
yoktur.

Net ticaret Hadlerine ait trend denklemi ince
halat ihracat fiyat münasebetlerinde kayda değer
nı ortaya koymaktadır. Eğimi en düşük olan doğru
Hadlerinde (ithalat kapasitesi) ise yirmi yıllık dev
lehimize bir gelişme olduğu görülmektedir.